

OVĚŘENÍ VÝSKYTU KOZINCE PÍSEČNÉHO (*ASTRAGALUS ARENARIUS* L.) U ČERMNÉ NAD ORLICÍ

Verification of occurrence of *Astragalus arenarius* at the village
Čermná nad Orlicí

Romana PRAUSOVÁ

Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky, středisko Pardubice,
tel. 466 79 75 89, e-mail: romana_prausova@nature.cz

Klíčová slova: kozinec písečný (*Astragalus arenarius*), Semínský přesyp,
Zdelov u Kostelce nad Orlicí, Čermná nad Orlicí

Stav v roce 2004

Při jedné z exkurzí v rámci floristického kursu ČSBS v Kostelci nad Orlicí (vedoucí V. Grulich) dne 7.7.2004 upozornil pan MUDr. Miloš Hájek z Chocně na výskyt kozince písečného (*Astragalus arenarius*) na náspu železniční trati ve směru na Choceň, 900 m Z od železniční stanice (km 9,8), za železničním přejezdem na silnici z Čermné do Dolního Jelení v nadmořské výšce cca 270 m.

Při návštěvě lokality bylo zjištěno, že bohatá populace kozince písečného roste v písčínách s paličkovcem šedavým (*Corynephorus canescens*), kostřavou vláskovitou (*Festuca filiformis*), čilimníkem nízkým (*Chamaecytisus supinus*), průtržníkem lysým (*Herniaria glabra*) a vřesem obecným (*Calluna vulgaris*). Rostliny kozince písečného prorůstají kameny kolem kolejí, které tam byly navršeny při úpravě prostoru kolejí v roce 2000. Zatímco na písčínách zarůstajících trávami, vřesem a náletovou borovicí konkurenceschopnost kozince klesá, v kamenném násypu velmi dobře prosperuje. Jediným ohrožením v současné době je pravděpodobně další úprava železniční trati.

Historické údaje o výskytu druhu v lokalitě

O výskytu kozince písečného z okolí Malé Čermné se zmiňuje Souček (in DOMIN 1943), který uvádí výskyt druhu na několika místech u Olešnice a u Nové Vsi u Malé Čermné u dráhy v blízkosti strážního domku v km 9,8 (v té době bylo místo zoráno).

Tato historická lokalita byla v letech 1985 – 1987 ověřována A. Chrtkovou (CHRTKOVÁ 1989). Na lokalitě byly v té době pouze tři rostliny, z nich jen jedna dobře vyvinutá. V pruhu podle trati silně obrůstaly pařezy vyřezaných bříz a osik, hojný byl též nálet borovice. Úplný zástín a šíření ostružiníků populaci kozince silně ohrožovaly. Výskyt kozince písečného z území mezi Čermnou nad Orlicí a Borohrádkem (tj. na téže trati jako výše uvedená lokalita) uvádí Procházka (in ČEŘOVSKÝ et al. 1999), a to jen ve dvou exemplářích.

Další současné lokality druhu ve východních Čechách

Další současné lokality kozince písečného ve východních Čechách jsou Národní přírodní památka (NPP) Semínský přesyp u Přelouče a Přechodně chráněná plocha (PCHP) Kozinec (Zdelov u Kostelce nad Orlicí).

NPP Semínský přesyp

Z lokality u Semína byl tento druh v minulosti znám, ale od doby publikace Květeny Pardubicka (HADAČ & HADAČ 1948) nebyl v území potvrzen. Do roku 1980 byl kozinec písečný považován za vyhynulý. Lokalita kozince na návsi a za pivovarem v obci Semín u Přelouče byla objevena 1. července 1980 botanikem Milanem Markem z Pardubic. V tomtéž roce byla vyhlášena jako Národní přírodní památka Semínský přesyp. Od roku 1999 je v NPP realizován management, díky kterému dochází ke zvětšování populace kozince písečného (obr. 1).

PCHP Kozinec

Výskyt kozince písečného u Zdelova je zmíněn v práci DOMINA (1943), který uvádí, že druh byl sebrán Häuslerem (1886) v písčité cestě u Zdelova. Znovu byl výskyt druhu potvrzen Hrobařem v roce 1940 (in PROCHÁZKA 1980). Tato historická lokalita byla v letech 1985 – 1987 ověřována A. Chrtkovou (CHRTKOVÁ 1989). Jedna populace zabírala značnou plochu na písčitém pozemku a okraji příkopu, druhá byla tvořena 3 rostlinami a vyskytovala se u domku na písčitém okraji předzahrádky.

V roce 1993 byla lokalita navštívena během floristického kurzu konaném v Horním Jelení (KUČERA 1994). Rostliny kozince rostly po obou stranách cesty od brány ke kravínu v oploceném areálu. Populace byla početná, tvořená kvetoucími a plodnými exempláři. V roce 1994 však byla část populace vlevo od cesty zničena, protože ji vlastník mechanicky upravil a osel ječmenem. Zbývající část lokality s vitální populací kozince písečného byla v roce 2004 vyhlášena jako přechodně chráněná plocha „Kozinec“ a byl v ní zahájen pravidelný management.

Summary

The population of a critically endangered species of the vascular plant *Astragalus arenarius* was verified during the floristic excursion on 7.7.2004 in the vicinity of the village Čermná nad Orlicí. It's important, that this population was exposed to some danger during repair work on the railway track in 2000. This historical locality that has been known since 1943 (Domin 1943) was covered with stone in 2000. In 2004 some flowering and fertilizing specimens were found in the plant community together with *Corynephorus canescens*, *Festuca filiformis*, *Chamaecytisus supinus* etc. They were also found among the stones next to the railway track. Only two localities of this protected species are known in East of Bohemia. Both of them are recently protected – national natural landmark Semínský přesyp (near the town Přelouč) and the temporarily protected area Kozinec in the village Zdelov (near Kostelec nad Orlicí).

Literatura

- ČEŘOVSKÝ, J., FERÁKOVÁ, V., HOLUB, J., MAGLOCKÝ, Š. & PROCHÁZKA, F., 1999: Červená kniha ohrožených a vzácných druhů rostlin a živočichů ČR a SR. Vol. 5. *Vyšší rostliny*. – *Příroda, Bratislava*, 453 pp.
- DOMIN, K., 1943: Nové příspěvky poznání květeny v povodí Tiché Orlice mezi Chocní a Ústím n. Orlicí a v údolí Třebovky u České Třebové. – *Rozpravy II. třídy České Akademie* 53/21:29-38.
- HADAČ, E. & HADAČ, J., 1948: Květena Pardubicka. – *Pardubice*.

CHRTKOVÁ, A., 1989: Poznámky k rozšíření *Astragalus arenarius* L. v Čechách. *Zprávy České botanické společnosti, Praha* 24:115-117.
KUČERA, J., 1994: Kozinec písečný (*Astragalus arenarius*) ve Zdelově. *Orchis. Zpravodaj Botanické sekce, Dobré* 13/1: 6.
PROCHÁZKA, F., 1980: Současné změny východočeské flóry a poznámky k rozšíření chráněných druhů rostlin. – *Hradec Králové*.
Rezervační kniha NPP Semínský přesyp [Depon. In: *AOPK ČR, Pardubice*].
Rozhodnutí MěÚ v Kostalci nad Orlicí o vyhlášení PCHP s názvem „Kozinec“ ze dne 3.3.2004.

Došlo: 3.1.2005
Recenzováno

Obr. 1.: Kozinec písečný (*Astragalus arenarius*) v NPP Semínský přesyp (Růžičková 2003).

Fig 1.: *Astragalus arenarius* in the national natural landmark Semínský přesyp (Růžičková 2003).

